

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА  
Факультет психології  
Кафедра психології розвитку

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана факультету  
психології з навчальної роботи  
доц. Алла МОСКАЛЕНКО  
« 31 » серпень 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

*ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ*

для здобувачів освітнього рівня

галузь знань 12 «Інформаційні технології»  
спеціальність 122 «Комп'ютерні науки»  
освітній рівень магістр  
освітня програма «Бізнес інформатика»  
вид дисципліни обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2021/2022
Семестр	I
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладач: **Яблонська Тетяна Миколаївна**, доктор психол. наук, професор

Пролонговано на 20\_\_/20\_\_ н.р. (\_\_\_\_) «\_\_» 20\_\_ р.  
на 20\_\_/20\_\_ н.р. (\_\_\_\_) «\_\_» 20\_\_ р.

КИЇВ – 2021

Розробник(и): Яблонська Тетяна Миколаївна, доктор психологічних наук,  
професор, доцент кафедри психології розвитку

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри психології розвитку

\_\_\_\_\_ (Олена ВЛАСОВА)

Протокол № 1 від "25" серпня 2021 року

Схвалено Гарантом освітньо-наукової програми «Бізнес інформатика»

\_\_\_\_\_ Володимир ЗАСЛАВСЬКИЙ

« 31 » серпень 2021 року

Схвалено науково-методичною комісією факультету психології

Протокол № 1 від « 31 » 08 2021 року

Голова науково-методичної комісії \_\_\_\_\_ (Дмитро КОРОЛЬОВ)

« 31 » 08 2021 року

Схвалено науково-методичною комісією факультету комп'ютерних наук та кібернетики

Протокол № 1 від « 31 » серпень 2021 року

Голова науково-методичної комісії \_\_\_\_\_ (Людмила ОМЕЛЬЧУК)

« 31 » серпень 2021 року

**1. Мета дисципліни** – ознайомити студентів зі змістом, завданнями та методами психології вищої школи як навчальної дисципліни та галузі науки, забезпечити загальну теоретичну підготовку, а також освоєння сучасних психологічних технологій ефективною навчально-виховної діяльності у закладі вищої освіти, на основі усвідомлення і врахування психологічних аспектів діяльності, сформувати навички їх застосування у практичній діяльності, розвиток психологічної культури та сприяння професійному самовизначенню.

**2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни (за наявності)**

*Знання теоретичних основ* структури психіки, факторів і основних механізмів формування особистості.

### **3.Анотація навчальної дисципліни**

Дисципліна *«Психологія вищої школи»* є обов'язковою дисципліною освітньо-наукової програми «Бізнес інформатика» за освітнім другим (магістерським) рівнем вищої освіти, галузі знань 12 «Інформаційні технології» за спеціальністю 122 «Комп'ютерні науки». Викладається у 1 семестрі в обсязі – 90 год. (3 кредити ECTS): лекції – 26 год., самостійна робота – 62 год., консультації – 2 год. Передбачено 2 змістових частини, завершується дисципліна заліком. У змісті курсу розкриваються психологічні основи навчального процесу ЗВО, вікові й індивідуально-психологічні особливості студента як суб'єкта навчально-професійної діяльності й розвитку студентської групи, психологічні закономірності педагогічної взаємодії. Важливе місце відводиться свідомому оволодінню професійно-педагогічними вміннями і навичками.

**4. Завдання вивчення дисципліни** полягає у формуванні *загальних та фахових компетентностей*, таких як:

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК10. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК14. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК15. Здатність діяти на основі етичних міркувань.

ФК11. Здатність ясно і доступно пояснювати навчальний матеріал, адаптувати в навчальний процес наукові знання та різні практики розв'язання задач.

### **5. Результати навчання за дисципліною:**

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форма (та/або методи і технології) викладання і навчання)	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
РН1.1	знати понятійний апарат психології вищої школи	<i>Лекція, самостійна робота</i>	<i>Контрольна робота 1, оцінювання самостійної роботи, усні</i>	10%

			<i>відповіді</i>	
PH1.2	знати психологічні основи і механізми професійного становлення особистості в умовах ЗВО	<i>Лекція, самостійна робота</i>	<i>Контрольні роботи 1, 2, оцінювання самостійної роботи, усні відповіді</i>	10%
PH1.3	знати особливості студента як суб'єкта навчально-професійної діяльності	<i>Лекція, самостійна робота</i>	<i>Контрольна робота 1, оцінювання самостійної роботи, усні відповіді</i>	10%
PH2.1	вміти аналізувати й оцінювати психологічні явища, які породжуються умовами навчально-виховного процесу у ЗВО	<i>Лекція, самостійна робота</i>	<i>Контрольні роботи 1,2, оцінювання самостійної роботи</i>	10%
PH2.2	вміти висловити свої міркування щодо питань проблемного характеру	<i>Лекція, самостійна робота</i>	<i>Контрольні роботи 1, 2, оцінювання самостійної роботи</i>	10%
PH2.3	вміти самостійно опрацювати, аналізувати та узагальнювати інформацію з різних джерел	<i>Самостійна робота</i>	<i>Контрольна робота 2, оцінювання самостійної роботи</i>	10%
PH2.4	вміти застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях професійної діяльності	<i>Лекція, самостійна робота</i>	<i>Контрольні роботи 1, 2, оцінювання самостійної роботи</i>	10%
PH3.1	Комунікація: формувати власний стиль науково-педагогічної діяльності та професійного спілкування	<i>Лекція, самостійна робота</i>	<i>Контрольні роботи 1, 2, оцінювання самостійної роботи, усні відповіді</i>	15%
PH4.1	Автономність та відповідальність: вдосконалення навичок самостійної роботи, аналіз власної навчально-професійної діяльності, визначення власних професійно важливих рис.	<i>Лекція, самостійна робота</i>	<i>Контрольні роботи 1, 2, оцінювання самостійної роботи</i>	15%

**6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання.**

Результати навчання дисципліни (код) Програмні результати навчання	РН	РН	РН	РН	РН	РН	РН	РН	РН
	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	2.3	2.4	3.1	4.1
ПРН13. Працювати зі студентською аудиторією в галузі інженерії математичного та програмного забезпечення, вміння організувати навчальний процес, запроваджувати інноваційні підходи в освіті.	+	+	+	+	+	+	+	+	+

**7. Схема формування оцінки:**

**7.1. Форми оцінювання студентів:**

**Оцінювання під час навчального періоду:**

1. Усні відповіді (виступ на занятті, участь в обговоренні та дискусії, доповнення): РН1.1; РН1.2, РН1.3, РН3.1 – 30/18 балів.

2. Самостійна робота (написання есе, створення презентації, виконання практичних завдань): РН1.1, РН1.2, РН1.3, РН2.1, РН2.2, РН2.3, РН3.1, РН4.1–30 / 18 балів.

3. Контрольна робота 1: РН1.1, РН1.2, РН2.1, РН2.2, РН2.4, РН3.1, РН4.1 – 20 / 12 балів.

4. Контрольна робота 2: РН1.2, РН1.3, РН2.2, РН2.3, РН2.4, РН3.1, РН4.1 – 20 / 12 балів.

**Підсумкове оцінювання (у формі заліку):**

1. залікові бали визначаються як сума оцінок/балів за всіма успішно оціненими результатами навчання передбачених даною програмою;

2. оцінки нижче від мінімального порогового рівня не додаються;

3. мінімальний пороговий рівень для сумарної оцінки за всіма компонентами становить 60% від максимально можливої кількості балів.

**Теми есе і презентацій:**

- Принципи психологічного дослідження.
- Адаптація студента до навчання у вищій школі, її види та умови ефективності.
- Сучасні вимоги до особистості фахівця та завдання виховання студентів відповідно до пріоритетних напрямів реформування вищої освіти в Україні.
- Типологічні особливості студентів, що виявляються в навчально-професійній діяльності та поведінці.
- Діалогічне спілкування, його характеристика та роль у регулюванні протиріч у педагогічній взаємодії.
- Психологічні передумови запобігання та стратегії вирішення педагогічного конфлікту.
- Особливості професійної самосвідомості викладача.

## Запитання до контрольних робіт

1. Психологія вищої школи як галузь психологічної науки, її предмет.
2. Завдання психології вищої школи відповідно до Закону України «Про вищу освіту».
3. Основні напрями реформування освіти XXI століття та проблеми сучасної психології вищої школи.
4. Зв'язок психології вищої школи з іншими галузями психологічних знань.
5. Дослідницькі вміння викладача вищої школи.
6. Психологічна характеристика студентства як періоду пізньої юності або ранньої дорослості (психофізіологічні особливості, протиріччя, соціальна ситуація розвитку, психологічні новоутворення).
7. Навчально-професійна діяльність як провідна в студентському віці.
8. Формування професійної спрямованості особистості студента.
9. Розвиток «Я-концепції» як показника особистісного зростання і професійного становлення студента.
10. Формування професійних і особистісних якостей майбутнього фахівця.
11. Самоосвіта та самовиховання студента, їх значення в його професійному зростанні.
12. Єдність процесів навчання, розвитку і виховання.
13. Психологічні особливості студентської групи та її структура.
14. Рівні розвитку студентської академічної групи. Шляхи формування студентського колективу.
15. Соціально-психологічні явища в студентській групі та їх вплив на особистість студента.
16. Проблема лідера та лідерства в студентській групі. Соціально-психологічний клімат у групі та його вплив на її працездатність.
17. Педагогічний процес як цілеспрямована активна взаємодія викладача зі студентом.
18. Студент як суб'єкт власної навчально-професійної діяльності.
19. Мотиваційна спрямованість учіння студента. Формування професійних мотивів навчання.
20. Психологічні аспекти організації самостійної роботи студентів.
21. Виховна позиція викладача в педагогічній комунікативній взаємодії: розуміння, визнання і прийняття студента.
22. Психологічна характеристика конфліктної ситуації.
23. Особливості педагогічного конфлікту, стадії його розвитку.
24. Особливості діяльності викладача при різних стилях взаємодії.
25. Шляхи формування педагогічної майстерності і підвищення рівня професіоналізму викладача вищої школи.

**7.2. Організація оцінювання.** Впродовж семестру здійснюється оцінювання усіх видів робіт. На аудиторних заняттях оцінюється активність учасників, участь в дискусіях та робота в міні-групах; в кінці вивчення модулів проводиться контрольне тестування. Максимальна кількість балів за роботу протягом семестру дорівнює 100.

### **Терміни проведення форм оцінювання:**

*1. Усні відповіді (виступ на занятті, участь в обговоренні та дискусії, доповнення): протягом семестру.*

2. Самостійна робота (написання есе, створення презентації, виконання практичних завдань): протягом семестру.
3. Контрольна робота 1: по завершенню вивчення Частини 1.
4. Контрольна робота 2: по завершенню вивчення Частини 2.

### 7.3. Шкала відповідності оцінок.

Оцінка (за національною шкалою) / National grade	Рівень досягнень, % / Marks, %
Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

### 8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план.

№ п/п	Назва і назва теми	Кількість годин		
		лекції		С/Р
<i>Частина 1. Основи психології вищої школи. Психологія студента</i>				
1	Психологія вищої школи як галузь психологічної науки: історія, предмет, завдання, методи.	2		4
2	Суспільні вимоги до фахівця з вищою освітою	2		4
3	Загальні психологічні особливості студентського періоду розвитку особистості.	2		4
4	Адаптація студента до навчання у вищій школі, її види та умови ефективності	2		4
5	Навчально-професійна діяльність як провідна діяльність студента. Професіоналізація особистості студента як новоутворення віку.	2		4
6	Роль мотивації в навчально-професійній діяльності студентів.	2		4
7	Соціально-психологічні особливості студентської групи, її структура та розвиток.	2		4
	<i>Контрольна робота 1</i>			2
<i>Частина 2. Психологія викладача та особливості науково-педагогічної діяльності</i>				
8	Психологічні особливості професії викладача ЗВО.	2		6
9	Навчання і виховання як основні види діяльності викладача. Педагогічна майстерність викладача.	2		4
10	Особливості різних форм навчання. Використання інтерактивних методів навчання у ЗВО.	2		4
11	Психологічні особливості системи «студент-викладач». Педагогічне спілкування.	2		4
12	Бар'єри у педагогічному спілкуванні. Профілактика конфліктів.	2		4
13	Професійне вигорання педагога та його профілактика.	2		4
	<i>Контрольна робота 2</i>			2
	<b>ВСЬОГО</b>	<b>26</b>	<b>0</b>	<b>62</b>

**Загальний обсяг 90 год.**, в тому числі:

Лекцій – 26 год.

Самостійна робота – 62 год.

Консультації – 2 год.

## **9. Рекомендовані джерела:**

### **Основні:**

1. Психологія вищої школи : підручник / О. І. Власова, В. А. Семиченко, С. Ю. Пашенко, Я. Г. Невідома. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2015. 405 с.
2. Головінський І.З. Педагогічна психологія: навч. посібник. К.: Аконт, 2003. 288 с.
3. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: підручник. 4-е вид., випр. і доп. К.: Каравела, 2014. 360 с.
4. Дуткевич Т.В., Максимчук Н.П. Психологія вищої школи: навчальний посібник. Кам'янець-Подільський, 2010. 144 с.
5. Семиченко В.А. Психологія педагогічної діяльності: навч. посібник для студ. вищих пед. навч. закл. К.: Вища школа, 2004. 336 с.

### **Додаткові:**

1. Аніщенко О. В., Яковець Н. І. Сучасні педагогічні технології: курс лекцій : Навч. посібник / За заг. ред. Н. І. Яковець. Ніжин : Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2007. 199 с.
2. Барнс Л.Б. Преподавание и метод конкретных ситуаций (конкретные ситуации и дополнительная литература): Пер. с англ. / Л.Б. Барнс, К.Р. Кристенсен, Э.Д. Хансен. М.: Гардарики, 2000. 501 с.
3. Бойко В. В. Синдром «эмоционального выгорания» в профессиональном общении. СПб. : Питер, 1999.
4. Дьяченко М.И. Психология высшей школы: учеб. пособие / М.И. Дьяченко, Л.А. Кандыбович, С.Л. Кандыбович. Мн.: Харвест, 2006. 416 с.
5. Василенко Л.П. Педагогічна психологія вищої школи: методичні матеріали до практичних занять. Дрогобич РВВ ДДПУ ім. Івана Франка. 2013. 54 с.
6. Галян О.І. Педагогічна психологія вищої школи. Тексти лекцій. Дрогобич: РВВ ДДПУ ім. Івана Франка, 2010. 90 с.
7. Мащенко Н. І. Основи педагогіки і психології вищої школи: Курс лекцій. 2-е вид., доп. й перероб. Кременчук, 2006. 272 с.
8. Мороз О.Г. Викладач вищої школи: психолого-педагогічні основи підготовки / О.Г. Мороз, О.С. Падалка, В.І. Юрченко; за заг. ред. О.Г. Мороза. К.: НПУ, 2006. 206 с.
9. Мороз О.Г. Педагогіка і психологія вищої школи / О.Г. Мороз, О.С. Падалка, В.І. Юрченко; за заг. ред. О.Г. Мороза. К.: НПУ, 2003. 267 с.
10. Слєпкань З.І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. К.: Вища школа, 2005. 240 с.
11. Траверсе Т. М. Психологія викладацької роботи : підручник. Київ : Науковий світ, 2010. 269 с.
12. Чернілевський Д.В. Педагогіка та психологія вищої школи: навч. посібник / Д.В. Чернілевський, М.І. Томчук. Вінниця: Вінницький соціально-економічний ін-т ун-ту «Україна», 2006. 402 с.

13. Шевчук С. П., Скороходов В. А., Шевчук О. С. Інтерактивні технології підготовки менеджерів : навчальний посібник. Київ : Професіонал, 2009. 232 с.
14. Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Курс лекцій / В.В. Кудіна, В.І. Юрченко. К.: КСУ, 2004. 176 с.
15. Яблонська Т.М. Чинники саморозвитку студента в ракурсі реформування системи вищої освіти. Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського: зб. наук. праць. Педагогічні науки, 2018, №2(61). Миколаїв: Миколаївський національний університет імені В.О.Сухомлинського, 2018. С.333-338.
16. Яблонська Т. М., Булатевич Н. М. Проблема емоційного вигорання в контексті психологічного благополуччя особистості. Психологічні умови благополуччя персоналу організацій: тези I Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції, 15–17 жовтня 2020 р. Львів : Національний університет «Львівська політехніка», 2020. 234 с. С.220-222.

#### **10. Додаткові ресурси:**

Завдання для підготовки до практичних занять, проектні та самостійні індивідуальні завдання можна отримати через електронну пошту викладача [yablonska@knu.ua](mailto:yablonska@knu.ua).